

Молодий комуніст

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня 1939 р.

Вівторок, 1 грудня 1987 року

№ 143 (3962).

Ціна 2 коп.

КУРСОМ ПЕРЕБУДОВИ ПІД ПРАПОРОМ ВЕЛИКОГО ЖОВТНЯ

27—28 листопада у Києві відбулася республіканська науково-теоретична конференція «Курсом перебудови під прапором Великого Жовтня», присвячена 70-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції і 70-річчю встановлення Радянської влади на Україні. У роботі конференції брали участь ветерани партії, члени республіканської Академії наук, учень-суспільствознавець, викладачі вузів, партійні і пропагандистські активісти.

Конференцію вступним словом відкрив член бюро ЦК КПРС, Перший секретар ЦК Компартії України В. В. Шербицький.

На пленарному засіданні було заслухано доповіді директора Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПРС, члена-кореспондента АН СРСР Г. Д. Смирнова «Історичний досвід Жовтня і перебудова», президента Академії наук УРСР, академіка Б. Є. Платона «Жовтень і розвиток науки», директора Інституту історії партії при ЦК Компартії України — філіалу Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПРС, члена-кореспондента АН УРСР В. І. Юрчука «КПРС на чолі перебудови радянського суспільства», директора Інституту історії АН УРСР, академіка АН УРСР Ю. Ю. Кондуфора «Народжена Жовтнем: створення української соціалістичної державності».

На конференції відзначалося, що серед подій двістіп'ятирічного століття центральне місце, безперечно, належить Великій Жовтневій соціалістичній революції. Здійснена під керівництвом партії більшовиків, вона стала переломним рубіжем у вітчизняній і всесвітній історії. Жовтень, будучи початком нової епохи і нового типу людської цивілізації, продовжує справляти величезний вплив на всі сторони світового розвитку.

Лише сім десятиріч існує нове суспільство. Але за цей час уже являються гігантські можливості соціалізму, його історичні переваги і перспек-

тиви. Це добре видно на прикладі Радянської України, яка в дружній сім'ї братніх республік досягла високі вершини у розвитку економіки, науки і культури. Разом з тим, великомасштабна перебудова всіх сфер суспільного життя, яка розгорнулася у країні відповідно до рішень квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС і XXVII з'їзду партії, вимагає нового осмислення підсумків і уроків соціалістичної революції.

Учасники конференції приділили велику увагу завданням вдосконалення суспільствознавчих досліджень у республіці. Говорилось про те, що близькість теоретичної думки виступає одним з гальмуючих факторів перебудови. І важливе завдання конференції — терезо розібратися в застійних явищах науки, намітити дієві, реалістичні шляхи їх усунення, серйозно, без упередженості, але критично проаналізувати зроблене українськими суспільствознавцями в минулі роки.

Представники історичної, насамперед історико-партійної науки, мають розширити вивчення величезного досвіду партії, творчої діяльності народу. Для цього потрібен буде емпіричний і відновлювальний аналіз так званих «білих плям» історії. Це важливо врахувати і при підготовці двотомника «Нариси історії Компартії України», інших видань. Відповідні завдання стоять і перед ученими-економістами, правознавцями, філософами. Президія Академії наук УРСР слід внести відповідні корективи в республіканську комплексну програму наукових досліджень з актуальних питань комуністичного виховання. Потрібна також більша пильна увага вчених до дослідження процесів у галузі національних відносин, вдосконалення теорії і практики інтернаціонального виховання.

У роботі конференції взяли участь члени і кандидати у члени Бюро ЦК Компартії України.

(РАТАУ).

ЖИТТЯ ВНОСИТЬ КОРЕКТИВИ З ПЛЕНУМУ ОБКОМУ ЛКСМУ УКРАЇНИ

Як уже повідомлялося, 26 листопада відбувся пленум обкому ЛКСМУ України, який розглянув питання про особистий вклад першого секретаря Петрівського райкому комсомолу М. Платошина у перебудову і вдосконалення стилю роботи райкому комсомолу.

У своєму звіті на пленумі М. Платошин зосередив увагу членів виборних органів обласної комсомольської організації насамперед на питаннях перебудови як своєї роботи як першого секретаря райкому, так і стилю роботи в цілому районного комітету комсомолу, виборних органів райкому після квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС, XX з'їзду ВЛКСМ і XXV з'їзду ЛКСМУ України. Підкреслив, що роботи з кадрами райком надає першочергового значення. Регулярно проводиться навчання працівників райкому, секретарів первинних комсомольських організацій, активізується робота членів виборних органів районної комсомольської організації. Значної уваги райком надає навчанням піонерського і шкільного комсомольського активу. Ці заняття проводяться щомісячно і на базі шкіл району.

У своєму звіті М. Платошин підкреслив, що і він, і бюро райкому надає великого значення чіткому плануванню роботи. Річний перспективний план діяльності районного комітету комсомолу складається на основі глибокого і всебічного аналізу питань, які винеслися на засідання бюро і пленумів райкому по первинних організаціях протягом останніх років, пропозицій розвитку первинних з різних напрямів роботи, проблем, які сьогодні хвилюють молодь.

Останнім часом всі працівники району прагнуть більшість свого робочого часу проводити в первинних комсомольських організаціях, де вони надають практичну допомогу на місцях, дбають про поліпшення умов праці і відпочинку сільських трудящих. М. Платошин назвав конкретні приклади пожевлення комсомольської роботи, прояву ініціативи, зацікавленості молоді в участі у суспільному житті.

Значне місце в роботі райкому комсомолу, як зазначив звітуючий, займає організація діючого соціалістичного змагання молоді. Але по деяких напрямках цієї роботи райком комсомолу здав свої позиції. В районі лише три комсомольсько-молодіжні колективи. Тут райкому ще треба попрацювати.

У звіті М. Платошин самокритично проаналізував роботу райкому комсомолу по організації дозвілля молоді. З ініціативи райкому в районі стали традиційними змагання, які проходять по зонах, «Нумо, дівчата!», «Нумо, хлопці!», клубу ім'ятивих і винахідливих тощо. Йде пошук нових форм ор-

ганізації дозвілля молоді. В Петровому створюється молодіжне кінокафе. Але райком не знайшов підтримки з боку райспоживспілки в цій добрій справі.

Далі перший секретар Петрівського райкому ЛКСМУ зупинився над питанням діяльності шкільних комсомольських і піонерських організацій. Відзначив, що в їхній роботі є чимало недоліків. Ще не в усіх шкільних комсомольських організаціях знайшла постійний розвиток творча ініціатива і самоврядування. Та й він, як перший секретар райкому комсомолу, слабо вникав в діяльність цих організацій.

XX з'їзд ВЛКСМ поставив перед комсомольськими організаціями складні і відповідальні завдання. Але, як відзначено у звіті, райком комсомолу зробив лише перші кроки по їх виконанню, у перебудові всієї роботи. У стилі роботи секретарів, райкому ЛКСМУ, у первинних організаціях ще не зжито формалізму, інертності мислення. Присутня боязнь нового, прогресивного. Чимало недоліків у внутрішній роботі. Зменшено чисельність районної комсомольської організації.

На закінчення М. Платошин наголосив на тому, що в ході підготовки до пленуму обкому комсомолу і йому, як першому секретареві, і апарату райкому довелося самокритично глибоко і предметно проаналізувати свою роботу, успіхи і упущення, проблеми. Зроблено висновки і сьогоднішній пленум обкому роботи всієї районної комсомольської організації.

Готуючи це питання на пленумі, бюро обкому комсомолу доручило першому секретареві Кіровоградського райкому комсомолу м. Кіровограда С. Мальованому очолити бригаду у складі членів і кандидатів у члени обкому ЛКСМУ, досвідчених комсомольських працівників і визначити особистий внесок першого секретаря Петрівського райкому комсомолу у хід перебудови й удосконалення стилю роботи райкому. Тобто оцінити це стороннім оком. З інформацією про наслідки роботи бригади С. Мальованій виступив одразу після звіту М. Платошина.

Докорінно поліпшення, довороту до нових, нетрафаретних форм роботи з молоддю за останній час в районі не відбулося, відзначив він. Недостатня профілактична робота серед молоді по попередженню порушення соціалістичної законності. Немає реальних наслідків діяльності оперзвонів, районний штаб ОКЗД практично бездіяльний, немає тісного контакту із районним відділом внутрішніх справ, а реєсування комсомольських організацій на правопорушення переважно ліберальні.

Користуючись неутрачаним М. Платошина, колиш-

ній зав. відділом учнівської молоді РК ЛКСМУ товариш Михальчук мало уваги приділяв шкільному комсомолу, діяльності районної піонерської організації, на що було вказано постановою секретаріату обкому комсомолу ще у жовтні 1984 року. Однак належних висновків і реальних кроків по перебудові діяльності райкому комсомолу у цьому напрямку не відбулось.

Слід зауважити, продовжував С. Мальований, що за ініціативою першого секретаря в районній комсомольській організації була задумана цікава і конкретна справа — створення історії комсомольської і піонерської організації району до 70-річчя із дня народження комсомолу. Акція, проголошена ще 1985 року, не була зміцнена потрібними організаторськими заходами, стан справ протягом усього часу не контролювався, що як підсумок дало певну роботу у цьому напрямку лише в одній із 20 шкіл району. У відділі учнівської молоді немає перспективних заходів і по реалізації завдань реформи загальноосвітньої школи, організації роботи з молодими педагогами, розвитку дитячої технічної творчості, роботі із зміцненням кадрів старших піонервожатих.

Немає системи і в діяльності відділу комсомольської організації РК ЛКСМУ, який очолює т. Консевич, не визначено головних напрямів роботи, відсутні елементарні форми контролю за виконанням як власних, так і рішень та постанов партійних і вищестоящих комсомольських органів.

Вибіркове опитування секретарів комсомольських організацій райлікарні, радгоспу «Маріампільський», Луганської, Петрівських №№ 1 і 2 СШ виявили цілковиту необізнаність нових членів про прийом до лав ВЛКСМ, обліку, залучення і розподілу позабюджетних засобів та інших документів. На низькому рівні робота по роз'ясненню статутних правил і в первинних комсомольських організаціях, у школах в першу чергу.

Хід соціалістичного змагання у районі пущений на самоплив. Його підсумки в первинних підбиваються нерегулярно, формально, переможців визначають заочно, умови індивідуального соціалістичного змагання не розроблено, хоча на бюро РК ЛКСМУ передовики визначаються шокварталу, а деякі з них навіть стали переможцями обласного соціалістичного змагання. Безпідставно скорочується щорічно кількість комсомольсько-молодіжних колективів. Якщо 1985 року їх було 27, у 1986 році — 14, то в минулому — лише 3, причому жодного — у сільському господарстві. Немає системи у райкомі, однак, і в роботі з цими КМК. Тов. Платошин не конт-

ролював виконання рішень і постанов вищестоящих комсомольських органів, а заходи і постанови бюро райкому далекі від конкретності і програмних дій. Під керівництвом першого секретаря не сформувалось апаратне навчання. До вирішення завдань, які стоять перед районним комітетом комсомолу, не залучаються члени виборних комсомольських органів. Усі комсомольсько-молодіжні заходи, що проводяться в районі, готуються виключно силами працівників апарату райкому. Безсистемність у роботі, невміння визначити головне, невиконання, низький рівень контролю — така думка членів бригади про характерні риси керівництва першого секретаря М. Платошина райкомом комсомолу.

Далі С. Мальований вже з позиції члена обкому комсомолу і колеги М. Платошина обговорив власне звіт першого секретаря. Об'єктивно оцінюючи реальний внесок райкому у справу, про яку говорив М. Платошин, варто зауважити, сказав він, що після XX з'їзду ВЛКСМ у справі перебудови і вдосконалення стилю роботи райкому комсомолу суттєвих змін не відбулось. Це спричинили ненаполегливість у доведенні задуманої справи до кінця і відсутність при цьому розпорядливості і компетентності, трафаретності і безликість форм діяльності, невміння відстояти інтереси молоді у партійних і радянських органах. Це позначилося і на роботі всього апарату РК ЛКСМУ в цілому.

Із 1984 року бюро секретаріату обкому комсомолу понад десять разів на своїх засіданнях різко критичували діяльність райкому у різних напрямках роботи, однак ні бюро Петрівського РК ЛКСМУ, ні М. Платошин відповідних висновків не зробили. З іншого боку, низький рівень роботи типового для області райкому комсомолу — це дзеркальне відображення ефективності системи і форм діяльності обкому комсомолу по керівництву районними і міськими комітетами комсомолу. Зрештою, все, про що бригада інформувала пленум, у різні роки вже було зафіксовано у картках-звітах по наступних роботах відповідальних працівників обкому комсомолу у комсомольських організаціях. Але чомуся ця інформація не використовувалась при черговому вивазі до Петрівського району. Обком комсомолу тому приділяв не досить уваги організації і плануванню роботи Петрівського райкомом комсомолу.

Очевидно, слід міняти саму суть перебудови їх у районах, щоб основним змістом було надання діючої, конкретної допомоги. Все ще малоефективна і навчання перших секретарів та інших категорій комсомольських працівників. Час відійти від традиційного «накачування» згорі, а, наприклад, напередодні семінару розіслати на якийсь час ту чи іншу категорію працівників до близьких районів, щоб вони там на-

[Закінчення на 2-й стор.]

«СПАРТАКУ» ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Комсомольська підпільна організація «Спартак», що діяла в селі Красногірці Голованівського району, вписала свою незабутню героїчну сторінку в історію боротьби радянського народу з фашистськими зайдями. Юні месники були закатовані гестапо в 1943 році.

Нещодавно в обласному центрі прозвучала кантата, присвячена світлій

пам'яті підпільників-красногірців. Музику до неї написав київський композитор Станіслав Биков на вірші кіровоградського поета Валерія Гончаренка. Твір виконав хор музично-педагогічного факультету педагогічного інституту імені О. С. Пушкіна. Директор К. П. Дьомін, концертмейстер Л. В. Байда.

Н. БОРИСЕНКО.

ЖИТТЯ ВНОСИТЬ КОРЕКТИВИ

[Закінчення.

Початок на 1-й стор.]

очно познайомилися із результатами роботи комсомольського активу, порівняли їх зі своїми, а згодом спільно обговорили і виробили істинну позицію. Крім того, слід посилити як персональну відповідальність, так і розширити спеціалізацію відповідальних комсомольських працівників обкому ЛКСМУ, підсумував С. Мальований.

Комсомольському активу, продовжував обговорення звіту М. Платошина другий секретар Знамянського міського комсомолу В. Пономаренко, відомі функціональні обов'язки першого секретаря райкому, як і всього апарату. Однак, як бачимо, торкнулися кількох моментів. Коли на посаді другого секретаря людина розумна, самостійна, його робота помітна. Осць чому розподіл праці не повинен приводити в апараті до появи вузьких спеціалістів. Саме це у стилі роботи апарату Петрівського РК ЛКСМУ. Тут кожен займається виключно питаннями свого відділу. На мою ж думку, правильно об'єднати у тик райкомах, де щороку переглядають посадові інструкції. Другим моментом є те, що важливо принципово підходити і до дотримання регламенту роботи райкому. У Петрівському він є, але систематичний контроль за його виконанням із боку першого секретаря відсутній. Немає, скажімо, навіть таких граф, як відвідання занять шкіль-

комсомольського політнавчання, не вказані дні і час перебування працівників райкому у школах, опорних пунктах міліції, спортивних закладах, дитячих клубах тощо. Отже, система «відраження», яку протягом ось уже кількох років впроваджено в області, не працює.

ІНТЕРВ'Ю В ПЕРЕПЕЧАТІ

ВІ. Говорить начальник штабу Всесоюзної ударної комсомольської будови в м. Долінський В. ЗІНЧЕНКО: Форма заслуговує схвалення, однак пленум — трішки туманіє на фоні практично відсутнього навчання з комсомольським активом. На мою думку, разом із поліпшенням якості такого навчання багато користі дали б безпосередні засідання бюро обкому на місцях. Крім того, допомога бригад за прикладом тієї, що аналізувала роботу Петрівського райкому, має бути комплексною, дійсно практичною. На пленумі ж так і не прозвучало, що конкретно допомогла бригада райкому, окрім виявлення недоробок. Ну, а відповідальність має і надалі залишатися персональною.

Медсестра Петрівської районної лікарні К. Кабашнюк у своєму виступі зупинилася на такому болючому для багатьох райкомів питан-

ні, як посилення добровольців на комсомольській будові. Про нас говорили, сказала вона, що ми мало надсилаємо своїх спілчан на будови. Але чи треба робити з цього самоціль? Осць із нашої лікарні викликала поїхати у Хабаровський край одна комсомолка. І що ж її, як решту добровольців, там просто не чекали. Одрозд з'явилися проблеми із побутом, та й працевлаштуванням. Який сенс тому надсилати добровольців саме в такі місця? Для чого, зрештою, опускати на район невідомо ким визначений план? Район в нас сільський. Людей недосить навіть для нормального забезпечення кадрами місцевих організацій. Зрештою, переважна більшість добровольців, які поїхали на будови, все ж повертаються додому. Кому потрібні такі переміщення?

Не можна не погодитися і з критикою та самокритикою з приводу слабкого комсомольського навчання. Я, продовжила К. Кабашнюк, — член ревізійної комісії обкому комсомолу. Але фактичного навчання за час мого перебування в ній не було. У чому ж я допоможу своїм колегам в інших районах, якщо доведеться виїжджати у складі подібних бригад? Мені буде просто соромно зізнатися у власній некомпетентності.

Обрання саме Петрівського райкому і його першого секретаря об'єктом розгляду не випадкове, сказав перший секретар об-

кому комсомолу П. Малий. Район цей типовий для області із розвиненим агропромисловим комплексом, наявністю характерних підприємств промисловості, будівництва, транспорту і сфери обслуговування. Районна комсомольська організація — середня за чисельністю, структурно подібна до більшості райкомів. А перший секретар вже досить працює на цій посаді, що дозволяє проаналізувати етапи його становлення як комсомольського працівника. Тут прозвучала вже загалом повна характеристика роботи райкому: як позитивна, так і критична. Але варто підсумувати окремі моменти. В районі, зокрема, практично заперла робота по розвитку науково-технічної творчості молоді, комітети комсомолу використовують застарілі методи в організації боротьби за якість продукції, економії і раціонального використання сировини і матеріалів. Занадто повільно йде перебудова й ідеологічного виховання молоді. Райком комсомолу, М. Платошин особисто не знає більш ефективних засобів, ніж лекції, для пропаганди рішень ХХ з'їзду ВЛКСМ, звідси й старі хвороби перенесення і зривів знань, до чого в райкомі, очевидно, вже звикли. Слабке володіння М. Платошиним питаннями керівництва учнівськими комсомольськими і особливо піонерськими організаціями призвело до серйозних упущень в організації навчання активу, підготовці кадрів старших піонервожатих.

В райкомі загалом погіршилась індивідуальна ро-

бота серед молоді, у першу чергу це стосується прийому в члени ВЛКСМ. Першому секретарю і його товаришам не варто розуміти відмову від валового підходу як відмову від підготовки до вступу до комсомолу. М. Платошин досить добре знає проблеми району, має авторитет серед спіл-

належить ще більше конкретизувати роль комітетів комсомолу в мобілізації юнаків і дівчат на успішне виконання народногосподарських планів. Друга, ідейно-політична і пропагандистська робота вимагає активніших форм, масово перебудувати систему комсомольського політна-

ІНТЕРВ'Ю В ПЕРЕПЕЧАТІ

ВІ. Говорить перший секретар Гайворонського райкому комсомолу П. НІМЧУК: Вперше були присутніми при такому ґрунтовному аналізі роботи конкретного комсомольського працівника. Це має бути продовження. Але, звичайно, це треба поширювати і на районному рівні, тобто

уже в межах апарату райкому комсомолу. Крім того, дуже важливо надати цій справі максимальної гласності. Конкретно? Хотімо дізнатися про уроки критики, які зробила для себе після цього пленуму Петрівський райком комсомолу, за публікаціями в «Молодому комунарі».

чан. Однак цього також не досить для проведення перебудови. Слід займатися щоденною роботою й першому секретарю, а поки що закріпленим за М. Платошином первинні залишаються без діла. Не досить активним був М. Платошин і як член обкому комсомолу.

Висловлені на пленумі зауваження, продовжив П. Малий, у повній мірі стосуються і його товаришів по бюро та колег по апарату райкому комсомолу. Додам, що розгляд даного питання має на меті перевірити ефективність роботи й обкому комсомолу по керівництву районними і міськими комсомольськими організаціями. Осць чому важливим буде, мабуть, сформулювати основні завдання, які стоять перед обласною комсомольською організацією. Перше. Нам

вчання, змінити підходи до інтернаціонального й патріотичного виховання молоді. Третє. Постійно тримати в полі зору комплекс соціальних проблем молоді. МЖК і МЖСК — конкретна форма участі комсомолу в поліпшенні житлових умов молоді. Четверте. У рамках реалізації шкільної реформи маємо визначити свою роль в організації роботи навчальних закладів. П'яте. Перед нами стоїть завдання підняти відповідальність первинних комсомольських організацій, найближчим часом навести порядок у внутрішній роботі із використанням гласності і принципів демократії. Вирішити це можна з участю всіх членів виборних органів, працівників апарату і комсомольською активу області.

НАШ СУЧАСНИК

В ПЕРШЕ після кількох років по закінченні школи я потрапила на урок географії. Незвичний урок. Не в класі і не за учнівською партою. Йшла друга зміна навчання, школа за день вимучилася, перераи ставали тихшими, і, мабуть, тому менше помітними.

А може й не тому: просто «уроки» бувають цікаві. Я слухала вчительку і чесно кажучи, навіть інколи забувала записувати. «Можна тільки позадирити її учням», — думалося. Потім чимдуж «строчила» в блокноті, побоюючись щось пропустити.

З «важними» дітьми працювати простіше. Знаєш, що він «важний» — стараєшся і поговорити з ним більше, і уваги більше приділяти, і навіть янесь відповідальні завдання дати. І він зробить, інколи й перестаріється. Тетяна Олександрівна на мить спинилася. — Турбують інші.

Ії не дають спокою «неважкі» діти. Іхня холодна раціональність і байдужість. Скажи їм, наприклад, замість 10 квадратних метрів шкільного подвір'я — зметуть (під наглядом, звичайно) справно свою територію, покладуть вінки і спокійно підуть додому. «Зробив жа сзое!». Комусь допомогти? Ви що!

Тяжких небагато, але вони є. Іх не легко розбудити від байдужості. Вчаться вони здебільшого добре, роботу «амуратно» виконують... А от активності, аболівання за шкільні і комсомольські справи — нема. Ми їздили літом у табір праці і відпочинку в село Золотарівка. Тамі не поїхали, знехтували. Школа повинна випустити людей зацікавлених, одержимих і енергійних. Реформа школи цілком підпорядкована. Але...

Після цього «але», я ще більше переконалася, що Таня (і це не високі слова) справді живе школою. От не подобається Тетяні Олександрівні, що старшокласники їздять на ра-

діозавод дарма, бо 4 години використовують на підсобних роботах або й зовсім без роботи. — Користі від такої «реформи» ніякої, швидко навапки. Тільки час марно гаять.

До речі, нинішній навчальний рік Тетяна Олександрівна Ляхова розпочала організатором поза-

СВІТ НА ДОЛОНІ

класної роботи Світловодської СШ № 3. Взагалі, перелю початком нового навчального року Тетяна Олександрівна стояла перед вибором, бо запрошували на роботу у міськом комсомолу. Думала довго. Переважила любов до дітей, а ще думка, що учні залишаться без організатора. Останніми речами вчительки на посаді організатора не затримувалися.

Позакласна робота тепер будувється за методом колективного планування: будемо готувати такий-то вечір — здавайте пропозиції! Ох і заворушаться! Наступного дня слідом ходять цілим гуртом і «вдають» свої плани. Та ще й які! Не такі вони й погані, теперішні діти. Хоча часто доводилося чути мободій вчительці, що у школі зараз важко, і діти не такі.

Неправда все це. Діти хороші. Ім треба довіряти більше, і творча думка, пошун переробити пасивних і інертних. Хоча є такі, яких нічим не пров'єш. Я про них вже говорила.

Звичайно, не все виходить. Та й не може досвід перейняти зразу. Але за півтора року роботи в школі в неї не було жодного серйозного конфлікту. Й авторитет та повагу вона вже заслужила. За той час, поки ми сиділи в комітеті комсомолу, двері не раз відчинялися: всім потрібна була Тетяна Олександрівна. Взагалі, проблеми кон-

такту між учнями і вчителем тут не існує. Чьому сприяє, може, незначна вікова різниця — можна разом і в спортзал в теніс пограти чи волейбол, і в басейн, і в похід, і поспівати самодіяльні пісні, які змушують замислитися, проаналізувати, посперечатися.

Якщо в «Географії УРСР» вивчається питання про національний склад населення республіки, то починають з Кіровоградщини. Згадують історію краю, міграційні рухи... Лише тоді стає зрозумілим, звідси в нашій області взялися молдавани, серби, болгари... Осць так через призму «свого» діти пізнають світ, вивчають, знайомляться, дивуються. Для кожної теми Тетяна Олександрівна знаходить конкретні «домашні» приклади. Без них не можна — алевана вчителька. З допомогою них глибоко і досконало вивчається рідний край. Із тих знань народжуються почуття патріотизму й поваги до землі, на котрій живемо, до її культури і цілому, до інших народів. «Без знання рідної мови ніяка людина не може вважати себе інтелігентом», — ці слова вчительки української мови запам'яталися Тетяні Ляховій ще з шкільної парти. Середня школа № 3 — російська. Але, мабуть, всі пам'ятають минулорічні українські вечорниці з тріотистими музиками і національними українськими стравами. Співали народні пісні всі: від вчителів до учнів, танцювали не під магнітофон, а під ті самі тріотістські музиками. І наскільки, згадує Тетяна Олександрівна, всі стали тоді ніби багатшими і щирішими. А цього року проводиться тиждень російської мови і літератури.

Зате уроки були цікавими. Головне, що діти вчилися мислити. Наприклад, звичайна буденна тема у 9 класі «Раціональне використання ресурсів». Можна просто розповісти, а можна... поставити таке питання: — Візьмемо наше водосховище. Раціонально чи нерационально використали ресурси?

Запитання стає приводом для гарячої дискусії.

Т. ТАРАСЕНКО. м. Світловодськ.

Чому сумують «Веселі хлоп'ята»?

Відкритий лист-звернення до студентів вузів і Кіровоградського міському комсомолу

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Звертається до вас команда студентів Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна, яка брала участь у міжвузівському конкурсі «Веселі хлоп'ята», що проходив недавно в Кіровограді. Наша команда вдячна організаторам за підготовку та проведення цього конкурсу. Мабуть, важко описати всю користь від творчого спілкування студентів, яку дають такі зустрічі.

Загалом конкурс пройшов весело та цікаво. Але ми маємо деякі пропозиції та зауваження.

На нашу думку, організаторами конкурсу не зовсім адало були обмірковані умови змагання. По-перше, конкурс капітанів перетворився на дитячу гру «Ну-мо, відгадаймо!», бо не всі капітани правильно зрозуміли завдання, і тут були непорозуміння. По-друге, дуже хотілося, щоб до програми були включені конкурси, в яких брали б участь усі команди-суперники одночасно. По-третє, від танцювального конкурсу залишилась тільки назва. Незаже для того, щоб партерам втримати міхи лобами яблуко, треба мати танцювальні здібності?

Що стосується конкурсу молодих батьків, то його зміст (сповісти «немовля», заспівати колискову) зовсім не відповідає, на нашу думку, назві змагання «Веселі хлоп'ята».

Не можна обминути тему домашнього завдання (шкідливість пияцтва та куріння). Проблема, звичайно, актуальна, але у сучасній молоді є багато й інших

важливих питань: проведення дозвілля, неформальні об'єднання, наркоманія і т. д.

На жаль, учасники команди так і не взнали повний склад журі та місце його розташування. Його представляли, коли ми вже готувалися до першого конкурсу.

Велику роль в проведенні подібних заходів має вміння ведучого знайти контакт з учасниками змагання та з глядачем, чого бракувало ведучій конкурсу «Веселі хлоп'ята».

Зрештою, такі недоліки можна виправити і зробити хороший конкурс. Ми пропонуємо знову зустрітися з командами — суперниками, але на «нейтральній» сцені — хай у команд будуть однакові умови та можливість для змагання. Думаємо, що студенти нас підтримають і висловлять свої пропозиції та зауваження. Було б добре, якби у залі були присутні не тільки студенти вузів, але й жителі міста. Для цього потрібна реклама. А щоб конкурс проходив цікавіше, бажано запросити для виступів в ньому творчі колективи міста.

Ми сподіваємося, що міськом ЛКСМУ уважно прислухається до наших побажань і незабаром кіровоградці побачать цікавий, хвилюючий, справжній конкурс. З повагою студенту КДПІ ім. О. С. Пушкіна

І. Усатюк — капітан команди, Н. Семенець, О. Вордо, В. Отян, С. Клерман, О. Шпілевський, Ю. Костюченко, Г. Сальков, К. Шмалько, А. Туракулов.

АТЕІЗМ

Ця стаття — продовження розмови про богошування в житті та в літературі.

Не так давно ми з вами не могли б навіть уявити, що почнеться полеміка між тими, хто знайшов у релігії «користь» для морального стану суспільства, і між тими, хто ставить до релігії по-старому, тобто негативно.

Ілюзія про користь релігії для зміцнення моралі була ешент розбита ще французькими матеріалістами XVIII століття (Дідро, Гельвецієм, Гольбахом). У цьому їхня історична заслуга.

Основоположники атеїзму розглядають це питання також розглядають, і знову нічого не залишилося від утопії підвищити моральний рівень суспільства за рахунок біблейських моральних настанов.

Що таке біблейські моральні настанови, ніби мало хто знає, тому й створюється підґрунтя для поширення думки, що це щось духовно просвітляюче. Ось одна з настанов: «...Віддай душу за душу, око за око, зуб за зуб, руку за руку, ногу за ногу, обпалення за обпалення, рану за рану, синець за синець». Це в іудаїзмі та християнстві. У мусульманській релігії настанова розширюється: ще «ніс за ніс» та «вухо за вухо».

Про інші настанови мова попереду.

Ця стаття є словом-відповіддю на публікацію А. Нуйкіна «Нове богошування і старі догми». («Новий мир», № 4 за 1987 р.).

«Старими догмами» А. Нуйкін називає наукові істини, висловлені на сторінках «Комсомольської правди» докторами філософських наук І. Кривельовим («Кокетуючи з боженькою» за 30 липня 1986 р.) та С. Калтахчаном («Не віра, а знання» за 10 грудня 1986 р.). За різко критичний погляд на богошування вони потрапили в поле зору критики.

Що ж, власне, сталося? І. Кривельов побачив і засудив богошування у найновіших літературних творах, а також публіцистичні висловлювання, що ми, мовляв, живемо за заповідями, даними богом. Мойсею. А. С. Калтахчан дав читачеві наукове уявлення про реальне джерело моралі (яке зовсім не в релігії) і пояснив, у чому суть, цінність та актуальність ленінської спадщини в цій галузі.

І ось — така реакція на їхні статті, причому не лише «Нового мира», але й деяких інших видань. Доведеться дати пояснення, зайнятися просвітительством.

У системі християнського богослів'я є так зване «моральне богослів'я». Воно силкується довести, що мораль не може існувати без релігії, що моральне вдосконалення неможливе без релігії, що основні норми моральності піднесені людиною богом.

В дусі «морального богослів'я» і виступають ніби деякі літератори.

Нам глумлять про «моральність», «духовність» релігії. У Деклозі (тобто в десяти заповідях, даних богом Мойсею) чотири — суто релігійні, на кшталт «Пам'ятай день суботній», їх не хвилюють; популярні, так би мовити, «світ-

ські заповіді, тобто такі, що потрапили в біблію із співжиття людей того періоду, коли лисався Старий завіт. Не абий, не акрадь, не перелюби, сотоори.

Поки що не пішли в хід інші «світські» заповіді, наприклад, не лжесвідчи. Але ж і вони можуть знадобитися! Якщо несподівано у нас з'явиться чимало лжесвідків, то замість пошуку та усунення причин, які породили це явище, можна підняти забуту заповідь і профіліювати з нею по сторінках періодики та перед телекамерою. Ця сфера життя також буде поставлена з ніг на голову, а застосований логічний метод буде кимось оголошений «новим мисленням».

Чого тільки ніби не вкладають деякі літератори в поняття нового мислення! Взагалі термін «нове політичне мислення» з'явився на початку 80-х років, у тому розумінні, що в ядерний вік ні для одного народу не може бути безпеки за рахунок іншого (наприклад, для американців — за рахунок європейців) і що місце середньовічної «філософії залякування» повинна зайняти відповідна сучасному рівню науки і техніки ідея рівності і взаємної безпеки сторін.

Що ж до нашого внутрішнього життя, то неважко здатися, що «нове мислення» не означає відмови од матеріалізму, що перебудова ідеологічної роботи не означає відмову од нашої ідеології, що наше мислення має розвиватися далі, але в тому ж напрямку, тобто на базі ленінізму. Розуміння ж терміну «нове мислення» як можливості створення ідеології на базі ідеалізму — од лукавого. А богошування як «нове мислення» — особливо. Незалежно, чи називається воно «новомисленням» чи напрямком «нове мислення» (за журнальними публікаціями), — це рух, як на мене, у зворотній бік, спиною вперед.

Прості моральні та правові норми і заборони — звичайне явище повсякденного життя. Серед заборон для відпочиваючих, написаних на дошці в приморському будинку відпочинку, була така: «Забороняється косити траву на території «Будинку відпочинку». Наважуся запевнити, що не лише діями, але й помислами своїми ніхто серед відпочиваючих не согрішив сінокосянням.

Чого не можу сказати про заповіді «не курити в кімнатах» і «не пити спиртне».

До речі, заповідь «не пити» є в Корані. Чи не тому ми почали активно боротися з пияцтвом, що згадали слова аллаха?

А чому б і це не поставити з ніг на голову?

Прості моральні та правові норми потрапляли і потрапляють із народного життя до зведень законів, до релігійних книг, на дошки правил для відпочиваючих, до політики партій та урядів... Та скрізь!

За Леніном так: для нас мораль, взята поза людським суспільством, не існує: це обман.

Релігійна, тобто найконсервативніша, свідомість

ніколи ще не знаходила реальних способів вирішення назрілих суперечностей, ніколи не могла протистояти реальному злу. Коли зло наростає — наростає й релігійність, тобто протест проти нього в його ж власному колі, його зворотній бік. Наростають приватновласницькі настрої, наростає несправедливість — наростає й безсиллий протест: для одних — атеїзм в пляшку, для інших — у боженьку. Найважче вважати першу форму протесту поганою, а другу — хорошою. Першу форму — злом, а другу — добром. Духовна сивуха скоює таке саме, як і просто сивуха: запаморочує людям голову, задурманює і зносілює їх.

Проти злодійства, корупції та інших порушень, справедливості потрібні суворі партійна вимогливість, всенародний робітничо-селянський облік та

чуття і жадають правди, сумирні, милостиві тощо. Вашим буде той світ! А на цьому — «не чини опір злему», «любите ворогів ваших, благодійте тих, хто вас ненавидить, благословляйте тих, хто проклинає вас...». «Тому, хто ударив тебе по щоці, підстав і другу, тому, хто відбиває в тебе верхній одяг, не перешкоджай взяти й сорочку».

Оце «революціонер» і «комуніст»? А ще ж умудряються з усього цього зіпнути теорію «християнського соціалізму»!

Чи є кращий символ роздавленості та неспроможності діяти, ніж розп'яття?..

Так, це оліум народу: Буз, а і поки буде — то буде.

Доводиться про це нагадувати, оскільки ніби знову точиться боротьба за марксизм, за його основи. Спроби витягти із марксизму атеїзм і вики-

нути як такий, що заважає «духовності», — один із проявів цієї боротьби.

Спроби підмінити атеїзм різновидністю морального богослів'я, назвавши його «гуманізмом», — інший прояв. (До речі сказати, гуманізм, що сформувався в епоху Відродження, являв собою систему поглядів, що протистояли релігійному знеособлюванню людини. Тому реальний гуманізм злитий з атеїзмом, на відміну од словесного «гуманізму».)

Само собою зрозуміло, що «окультурена» релігійна лінія не лише ніяк, а й раніше нашою була на протидію, на критику з боку марксизму.

За моїми спостереженнями, розвивання нашої ідеології, проводиться, по-перше, за допомогою всіляких перекирвань, наклепів на марксизм і, по-друге, на спробах замкнути Маркса і Леніна у вузькі часові рамки їхніх життєвих строків.

А ось і свіжий приклад: ленінські оцінки придатні до «конкретних ідей у конкретних обставинах» (із статті В. Шердакова у «Соціологічних дослідженнях», № 4, 1987 р.). Там же: сказане Леніном про богошування того часу застосовується до богошування нашого часу «неправомірно».

Більше того, щоб якнайбільше вдарити свого колегу по науці, В. Шердаков приписує автору статті «Кокетуючи з боженькою» те, чого в статті взагалі немає.

Каламутні води, які несуть нам солодке боженьку під знаком «духовності», емігрантів, які ненавидять соціалізм, під знаком «культурної спадщини», наркоманів та гоміків під знаком «правди і гласності» — ці каламутні води, перетворюючись на потік, здатні вимити із суспільної свідомості, і насамперед молоді, справді цінне: револю-

ційні традиції і теорію марксизму.

Тепер конкретно про статтю А. Нуйкіна, величезну за розмірами, отож словам у ній вельми просторо.

Наші публікації розцінені А. Нуйкіним як «сигнали», що знайдені «підозрілі ухили» в деяких письменників. Цікаво б знати, кому саме ми «сигналимо». Хоча приблизний адресат проглядається: критик лякає читачів по второму передвоєнного періоду. Мабуть, наші автори бажують повторення. Мабуть, і Кривельов мріє, щоб його ще раз послали жити далеко від Москви.

У кожен період люди потерпають за свої переконання по-різному. В один період — так, як щойно сказано. В інший період, як ви можете спостерігати, терплять збиткування із наукових істин, які А. Нуйкін оголошує «догмами» та «залізними формулами».

Та це до слова. Кричати про свою біду голосніше, ніж це роблять літератори, ніхто не може, та й не хоче.

Використана А. Нуйкіним аналогія з Булгаковим дуже накульгує. Шукати критика Латунського серед авторів «Комсомольської правди» не варто. Його там немає. І Кривельова, і Калтахчян — не латунські, а майстри у своїй справі, у своїх науках.

Не приймає мою думку на віру, прочитайте їхні праці. Знайти Латунського мій опонент може лише таким способом:

— Серце, дзеркальце, скажи...
Тоді зійдуться кінці з кінцями в його асоціаціях, тоді «старообрядець», якого ненавидить Латунський, і пропагандисти «старих догм», яких ненавидить А. Нуйкін, з'єднаються в законний ряд.

А. Нуйкін розцінює статті І. Кривельова та С. Калтахчяна як «одні з останніх (хочеться думати) окриків догматичного атеїзму, який в умовах недовіри демократизму та гласності присвоював собі монополію на кінцеву істину...». І далі: «догматизм, окрик, побоювання відвертого спору» тощо.

Щоб читач не сприйняв слова за діла, поясню: під «догматичним атеїзмом» мається на увазі той атеїзм, який протистояє релігії.

На думку критика, ні французькі матеріалісти, ні основоположники марксизму не вирішили питання про бога.

«Можна, — звичайно, — пише на закінчення наш опонент, — і явно доведеться ще раз пройти це коло пошуків, перевірок, сумнівів та суперечок, який не раз уже проходило людство в обговоренні двох питань: чи є бог? і чи потрібен він, якщо його немає?».

Це нове коло з'ясувань, чи є бог, критик рекомендує почати не з нуля, а із значно вищої позначки.

Лише дуже тонкий розум помічає різницю між тією чи іншою висотою чергового раунду пошуків бога.

Дещо скажу про вчених, які «наважилися» виступити в газеті з такими «несучасними» статтями.

Війна відбирала од різних занять, в тому числі і від теоретичної роботи в галузі марксизму. І. Кривельов пішов добровольцем у політбійці. Політбійці на передовій — це той, хто зобов'язаний підняти в атаку рядових бійців. Підняти не наказом, а особистим прикладом. Він піднімається і біжить вперед першим...
...На партійних зборах в усіх ідеологічних організаціях лунають заклики бути «бійцями ідеологічного фронту, як вчить нас партія».

Тепер наповнимо ці слова конкретним змістом.

І. Кривельов виступив у ролі політбійця на ідеологічному фронті. Своєю статтею, написаною у притаманній йому манері, він повів боротьбу з релігійними забобонами у їх новій редакції.

Слідом за ним прилучився до боротьби С. Калтахчян, лєнінградський блокадник, потім солдат. Зовсім не релігійознавець, тобто не «атеїст», як передбачає А. Нуйкін, а спеціаліст з національних проблем. Він піднявся слідом за І. Кривельовим, бо ділянка фронту, яка відкрилася, — надто важлива.

Третью виступила, продовживши лінію, яку вела газета, З. Тахурізіна, викладач МДУ. Я була редактором усіх трьох статей, а тепер моя черга як автора.

Дехто мені каже, що від атеїзму незабаром не лишиться навіть назва. Що його на щось перейменують. А поки його не перейменували, то він ще якось може існувати, але не війовничий, крий боже! — а сором язливий.

Одягну я з переляку атеїстичну паранджу. Не ходити ж «у бездуховних» та «відсталих»! Ану давай-те! Нарешті в мене сучасний вигляд! Тепер мені лишаться ліберальні розмови про «вселюдську мораль, без часу, без класів та верств, без двох протилежних систем, без багатих і бідних, без трудящих і паразитів».

А якщо все ж таки зняти атеїстичну паранджу? Ану давай-те! Та-а-а... і заклабу на той, і фасончик на той, та й обличчя таке тепер не носять...

Та зняти цю гидузу все ж таки потрібно.

Атеїзму необхідна ніби не сором'язливість, не паранджа, а наступальна сила. Як на мене, він опинився ніби в обороні, входить в моду моральне богослів'я, яке оголосило себе «вічною цінністю», панацеєю від зла.

Ситуація, яка виникла в суспільному житті і відобразилася в сумній полеміці з приводу «користі» релігії, змушує боротися за авторитет передової теорії, за авторитет наукової істини. За авторитет демократичних та революційних традицій.

У цій боротьбі потрібно розмежувати ліній і вести наступ як проти старого зла — профанаторів марксизму, так і проти «нового» зла — «окультуреного» духовного рабства, що оголошує себе новим добром.

Це особливо важливо збагнути молодому поколінню, що вступає в життя.

О. ЛОСОТ.

«Комсомольська правда», 24 жовтня ц. р.]

«БОЖЕСТВЕННА ПОЛЕМІКА»

контроль, а не заповіді, дані богом Мойсею.

Марксизм непримирний до релігії не тому, що він проти духовності, а тому, що він проти обдування мас. Мораль формується суспільними відносинами, а не падає з неба через третю особу, нехай то буде Мойсей чи будь-який сучасний богошукач. Поліпшимо суспільні відносини — одержимо кращий людий, — ось і весь марксизм в галузі моралі. У ньому немає ані грана від релігії загальною і ані грана од тієї її частини, яку сьогодні до нас тягнуть. Вони одна одній протистоять. Марксизм ворожий релігії і органічно охоплює атеїзм як свою невід'ємну частину.

Як твердить біблія, немає нічого нового під сонцем. Були і спроби зобразити Христа революціонером і навіть комуністом, а комунізм, у свою чергу, — новою релігією із своїм новим евангелієм (тобто теорією марксизму). Все вже було під сонцем.

Христос, за Новим завітом, справді засуджував багатих і багатство, але йому й на думку не спадало закликати до екзоту чи повернення на грабованих багатств. Його ідея інша: роздай майно бідним, щоб «врятуватися». Ранньохристиянські обшини, про які ходять стільки милостивих міфів, могли збити своїх членів, якщо ті заховаля од обшини якусь дециду свого попереднього багатства.

І Мойсей, і Христос проти рабства і не згадують навіть натяком.

«Бійся, сину мій, господи і царя» (Стародавній завіт, притчі Соломонові).

Раби будуть вітшені у потойбічному житті, бо саме бідним належить царство боже.

Тому й називається «релігія рабів».

Тому і «блаженні», згідно з Нагірною проповіддю, ниці духом, ті, що пла-

хвили перебували-бо вони ніби на вокзалі чи на базарі, коли в навколишньому галлі ніхто не чує вашого «Півтора кіло, будь ласка!».

Після зустрічі до нас підійшла викладач і вибічлася за шум: «Отакі вони — некеровані». Спроб якусь

хвилин перебували-бо вони ніби на вокзалі чи на базарі, коли в навколишньому галлі ніхто не чує вашого «Півтора кіло, будь ласка!».

Після зустрічі до нас підійшла викладач і вибічлася за шум: «Отакі вони — некеровані». Спроб якусь

хвилин перебували-бо вони ніби на вокзалі чи на базарі, коли в навколишньому галлі ніхто не чує вашого «Півтора кіло, будь ласка!».

Після зустрічі до нас підійшла викладач і вибічлася за шум: «Отакі вони — некеровані». Спроб якусь

хвилин перебували-бо вони ніби на вокзалі чи на базарі, коли в навколишньому галлі ніхто не чує вашого «Півтора кіло, будь ласка!».

Після зустрічі до нас підійшла викладач і вибічлася за шум: «Отакі вони — некеровані». Спроб якусь

хвилин перебували-бо вони ніби на вокзалі чи на базарі, коли в навколишньому галлі ніхто не чує вашого «Півтора кіло, будь ласка!».

БАЗАР-ВОКЗАЛ?

Уявіть собі, що ви переступили поріг чиеїс оселі, а господарі на вас якщо не нуль, то нуль цілих і дві десятків уваги. Ви подаєте голос — вони відгукнуться, а на-

захочуть, то ви хоч криком кричіть, а підете з чим прийшли.

Четверо журналістів «Молодого комунар» не пішли з прес-конференції в

КІСМі з чим прибули — бажанням радітися із студентами щодо тематики майбутніх публікацій газети. Журналісти пішли з бажанням зачинитися в кабінеті, відключити телефон і годин кілька насолоджуватися тишею. Попередні 40

хвилин перебували-бо вони ніби на вокзалі чи на базарі, коли в навколишньому галлі ніхто не чує вашого «Півтора кіло, будь ласка!».

погамувати стихію однак, за нею не помічалось. Відсторонено сприймав гамір і секретар комітету комсомолу Ігор Сендецький.

Так, може, не всім цікаво слухати про газетну кухню. Та ми з візитом не набивалися — кімнати самі нас

запросили. Серед їхніх запитань було: «Скільки ви збираєтесь вміщувати публікацій про етичне виховання молоді?». Бачимо, що доведеться писати про це багато. І, зокрема, про гостинність.

Наш кор.

Володимир КОБЗАР

(ПОДРОЖНЬ ПОВІСТЬ)
Пам'яті батька
[Продовження. Поч. у №№ за 14, 17, 19, 21 та 24 листопада ц. р.]

За дощем ми встали пізно і були покарані за власні лінощі сонцем; після недавнього дощу страшенно парило і йти по такій бані була сучільна мука. Може, саме тому в мене чи не єдиний раз за всю подорож так сильно зіпсувався настрій, що я знову нагримав на дітей; Роман несподівано заплакав, а мені стало прикро од відчуття власної провини перед дітьми. Я звернувся у посадку, зняв рюкзаки («Привалі!»), ліг долілиць і зазмер, намагаючись охолонути. Роман незабаром затих, а я лежав, услухався в недалеке підпадомкання перелелів і думав над тим, що сталося. Звичайні дитячі примхи, — так я міг пояснити Романові сльози; але міг пояснити так лише сторонньому, чужому, — аж ніяк не собі. То була не примха, а справжні гіркі сльози образи, викликані, здавалося б, суцюзю дрібницею: моїм роздратованим голосом.

Того дня по полудню ми мусили йти переважно обочиною — сонце пекло так, що асфальт лип до підшав. Через кілька кілометрів пустельної дороги праворуч появилася село, на сонці блиснула річка. То Висунь, яка весь час звивалася десь праворуч, підступила ближче до дороги і на повороті розлилася широко, як став. Ми зраділи: зараз скупаємося.

Чоловік на фермі, куди ми завернули на звиллю, щоб набрати води, застеріг:

— До річки не йдіть, все одно не скупається.

Я не повіряв:

— Як це не скупається у такому великому ставку? — Там мулко, — коротко відказав чоловік і пішов у своїх справах.

Я знизав плечем і слідом за дітьми заквапився до річки. Але скупатися нам так і не довелося — справді, було страшенно мілко і страшенно мулко, і наші ноги по самі коліна ставали такими бруднощами, що їх доводилося довго відмивати. Така річка траплялася мені вперше в житті, ми були дуже розчаровані, плентаючись по дорозі, довго згадували невідале купання.

На щастя, надвечір спека почала спадати і йти стало легше. Висунь перетнула нам шлях і сонно текла десь ліворуч, щоб зустрітися з нами вранці, а ми, ще раз згадавши її «глибини», побрели під догору.

Ліворуч видна курган («фурган», як казав один з моїх супутників). Що далі на південь, то ці «фургани» ставали більшими, крупнішими, — не те що наші: дрібні, розорані, розмиті дощами.

Діти, хоч чули про кургани і раніше, і не раз бачили їх (переважно — з вікна автобуса), допитувалися: навіщо вони, як «зроблені», ким. І, звичайно ж, бажали негайно розпочати розкопки, як тільки чули про поховання, про древніх воїнів і, надто, про вброю.

Звідки у них оцей потяг до ігор зі зброєю? Ще не встигло й на ноги як слід зіп'ятися, а вже очі горять від якоїсь іграшки, вже імітує бій, битву, вже намагається вступити в хай уявний, іграшковий, але — бій з супротивником...

Тільки у зрілому віці зникає бажання гратися у війну; натомість з'являється усвідомлена готовність заступити собою не за команду, не за чиясь примхою, а за власної волі, за власним бажанням — тих, хто там, у тебе за спиною, вдома.

Це відчуття, теоретично знаємо чи не з дитячих літ, я усвідомив повністю аж у тридцять сім років, коли одного разу знову довелося взяти в руки на кілька секунд зброю і вдихнути призабутий запах пороху. Лише тоді (вже батьком двох дітей, вже віддавши їм частку свого життя і своїх зусиль у вихованні), лише тоді я всім еством збагнув, що, коли виникне потреба, я свідомо, з повним розумінням власних дій, ба навіть з цілковитою готовністю, встану на весь зріст і піду в атаку, під кулі, захищаючи своїм тілом тих, хто є для мене найдорожчими на світі й, врешті, захищаючи Батьківщину.

Тоді, на полігоні, отак несподівано подумавши, я посоромився сказати про це несподіване відкриття голосом, посоромився тому, що воно, мабуть, було вагітним як на мій вік. Мабуть, кожен чоловік, замислюючись над своїм ставленням до дітей, теж доходить цієї думки, але — коли, як — ніхто не знає; чоловіки не люблять говорити про свої почуття вголос, вони держать їх у собі, дорожать ними, і, коли приходить їхній час, — мовчки йдуть на смерть, керуючись цими почуттями.

(Далі буде).

ВІВТОРОК

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Фільм «Зустріч на Ельбі». 10.15 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — Твоя пенсійська бібліотека. В. І. Ленин. «Як організувати аманданя». 17.40 — Документальний телефільм. 18.15 — Наука і життя. Про інженерно-технологічний центр АН Латвійської РСР. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Чемпіонат світу з шахів. 19.05 — Мультифільми. 19.25 — Новини. 19.30 — Фільм «Серед білого дня». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Камера дивиться у світ. 22.45 — Сьогодні у світі.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.35 — Суспільствознавство. 10 клас. 9.05 — Німецька мова. 10.05 — Документальний телефільм. 10.35 — Загляньмо в біологію. 9 клас. 11.05 — Лірика П. Тичини. 11.40 — Телефільм «Життя без кіно». 2 і 3 серії. 13.50 — Новини. 18.00 — Новини. 18.10 — Документальний телефільм. 18.40 — «Цілючий бальзам». Про правила користування везимесним бальзамом «Золотані зєвда». 19.00 — Музичний клас. 19.30 — Для всіх і для кожного. «Аукціон». 20.00 — Вечірній виступ. 20.15 — «Східний Сибір». Кіножурнал. 20.25 — Із скарбниці святої музичної культури. В. Бартолі. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно». 3 серія. 23.00 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Знайомтеся: молоді квінетирафісти. Короткометражні художні телефільми «Веселуха». Фільм-балет «Незліт Годя». 10.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — «Передача добросусідства». Репортаж з Фінляндії. 17.45 — Хвилинні поезії. 17.50 — «До шістнадцяти і старіше». 18.35 — Мультифільми. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Чемпіонат світу з шахів. 19.05 — «Людина і закон». Передача 2. «Опинення». 19.35 — Новини. 19.40 — Якщо хочеш бути здоровим. 19.55 — Фільм «Веселія». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Документальний телефільм «Відео разом». Про спільний марш миру представників радянської і американської громадськості. 22.55 — Сьогодні у світі.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 2 клас. 8.55 — «Вибір». Науково-популярний телефільм. 9.05 — Французька мова. 9.55 — «Місія Ірфанга». Науково-популярний телефільм. 10.05 — Учням СПТУ. Загляньмо в біологію. 10.35 — Географія. 6 клас. 11.05 — Російська мова. 11.35 — Телефільм «Життя без кіно». 1 і 2 серії. 13.45 — Новини. 18.00 — Новини. 18.15 — «До шістнадцяти і старіше». 19.00 — Ритмічна гімнастика. 19.30 — «Збори». Про проблеми деривізація. 20.00 — Вечірній виступ. 20.15 — Міжнародна панорама. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно». 2 серія. 23.00 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Фільм «Серед білого дня». 10.05 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — Документальний телефільм «Марш Баграмян». 17.45 — «Лавос: ступінь арестація». 18.05 — Це ви можете. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Людина і закон. Про боротьбу, що ведеться в МВС СРСР за очищення своїх рядів від осіб, які експрометували званих працівників міліції. Передача 1. «Надія». 19.30 — Читач і книга. Час перетворень. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Документальний телефільм «Маня Писецька, знайома і незнайома». 22.40 — Сьогодні у світі. По закінченні — чемпіонат світу з шахів.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.35 — Основи Інформатики і обчислювальної техніки. 10 клас. 9.05 — Іспанська мова. 10.05 — Учням СПТУ. Історія. 10.35 — Етика і психологія сімейного життя. 9 клас. 11.05 — Російське мистецтво XVIII століття. Архитектура. 11.40 — Телефільм «Життя без кіно». 3 і 4 серії. 13.55 — Новини. 18.00 — Новини. 18.10 — «В країнах соціалізму». Тележурнал. 18.40 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселія». «Ялинки». (Югославія). 20.00 — Вечірній виступ. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — Народні мелодії. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно».

3 1 по 6 грудня 1987 року

силу зерна! 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.55 — Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Двоє в пісках». 22.55 — Актуальна камера. Вечірній випуск.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.35 — Суспільствознавство. 10 клас. 9.05 — Німецька мова. 10.05 — Документальний телефільм. 10.35 — Загляньмо в біологію. 9 клас. 11.05 — Лірика П. Тичини. 11.40 — Телефільм «Життя без кіно». 2 і 3 серії. 13.50 — Новини. 18.00 — Новини. 18.10 — Документальний телефільм. 18.40 — «Цілючий бальзам». Про правила користування везимесним бальзамом «Золотані зєвда». 19.00 — Музичний клас. 19.30 — Для всіх і для кожного. «Аукціон». 20.00 — Вечірній виступ. 20.15 — «Східний Сибір». Кіножурнал. 20.25 — Із скарбниці святої музичної культури. В. Бартолі. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно». 3 серія. 23.00 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Знайомтеся: молоді квінетирафісти. Короткометражні художні телефільми «Веселуха». Фільм-балет «Незліт Годя». 10.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — «Передача добросусідства». Репортаж з Фінляндії. 17.45 — Хвилинні поезії. 17.50 — «До шістнадцяти і старіше». 18.35 — Мультифільми. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Чемпіонат світу з шахів. 19.05 — «Людина і закон». Передача 2. «Опинення». 19.35 — Новини. 19.40 — Якщо хочеш бути здоровим. 19.55 — Фільм «Веселія». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Документальний телефільм «Відео разом». Про спільний марш миру представників радянської і американської громадськості. 22.55 — Сьогодні у світі.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.40 — Історія. 4 кл. В. І. Ленин і партія. 9.00 — Англійська мова. 9.30 — Тут панують мелодії і спорт. Науково-популярний телефільм. 10.05 — Учням СПТУ. О Твардовській. «За дядю даш». 10.35 — Географія. 5 кл. 11.05 — Російське мистецтво XVIII ст. Скульптура. 11.35 — Телефільм «Життя без кіно». 4 і 5 серії. 14.00 — Новини. 18.00 — Новини. 18.15 — Клуб мандрівників. 19.15 — Бокс. Міжнародний турнір Північ. У перерві — 20.00 — Вечірній виступ. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно». 5 серія. 23.05 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Фільм-концерт «Музична палітра». 9.05 — АБВГДейка. 9.35 — Концерт симфонічного оркестру Вілоруського телебачення і радіо. 10.05 — Рух без небезпек. 10.35 — Народний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселія». Народні музика і балет. 11.00 — Проблеми — пошуки — рішення. Ветерани для і турботи. 12.30 — Г. Свірідов. Малешевий триптих. 12.40 — Для всіх і для кожного. 13.10 — Документальний телефільм. 14.00 — В іграх соціалізму. 14.30 — Новини. 14.40 — Документальний телефільм. 15.05 — У світі тварин. 16.05 — До Дня проголошення незалежності Фінляндії. Програма телебачення Фінляндії. 17.05 — По золотому кільцю. 17.55 — Мультифільми. 18.35 — Чемпіонат світу з шахів. 18.40 — Минув рік. СМ'я Лоніних говорить з Американю Телеміст Москви. Нью-Йорк. 19.40 — Фільм «Соларіс». 1 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.35 — Основи Інформатики і обчислювальної техніки. 10 клас. 9.05 — Іспанська мова. 10.05 — Учням СПТУ. Історія. 10.35 — Етика і психологія сімейного життя. 9 клас. 11.05 — Російське мистецтво XVIII століття. Архитектура. 11.40 — Телефільм «Життя без кіно».

4 серія. 23.00 — Д. Мінор. Сюїта «Спрингс» для двох фортепіано. 23.10 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Фільм «Веселія». 9.35 — Співать сестри Чохонезідзе. 10.05 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — «Російський музей». Радянське декоративно-прикладне мистецтво. 17.45 — Виспедиція у XXI століття. 18.45 — Сьогодні у світі. 18.55 — «Людина і закон». Передача 3. «Розв'язка». 19.25 — Фільм «Проїри». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — «Відчуження». 3 історії Чистих Прудів. 22.55 — Вечірній інформаційно-музичний випуск. 00.25 — Чемпіонат світу з шахів.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.40 — Ритмічна гімнастика. 9.10 — Ринкова пошта. 9.40 — Телефільм «Життя без кіно». 5 серія. 11.00 — Світова художня культура. П. Рубенс. 11.45 — Фільм «Висікочо-польовий роман». 13.15 — Наш сад. 13.45 — Якщо хочеш бути здоровим. Фактори ризику. 14.00 — Коли співають солдати. Фестиваль солдатської пісні. 16.15 — Телефільм «Без кіно». 1 серія. 17.35 — Кіно і глядач. Обговорення художнього телефільму «Візит до Мінотавра». 18.45 — Воле поле. Кубок СРСР. Фінальний турнір. 19.15 — Здорова! 20.00 — Вечірній виступ. 20.15 — Реєстрація. 20.20 — Виступи. Чемпіонат СРСР Чоловчий. «Jazz-tribute» — ВЕФ. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Бокс. Міжнародний турнір. Північ півд. 23.20 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.30 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тирискі «Спрингс». 9.30 — Будівництво. 10.00 — Стану Радянському Союзу. 11.00 — Ринкова пошта. 11.30 — Хвилинні поезії. 12.20 — Музичний клас. 13.00 — Сільська година. 14.00 — Здорова! 14.45 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселія». «Романтика». 15.20 — Телеміст «Москва і Хельсінкі». 16.50 — Новини. 16.55 — Чемпіонат світу з шахів. 17.15 — «Рони, покойниці, пісні». Музична програма. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Фільм «Синій птах». 20.25 — Концерт виступу. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Про життя і творчість народної артистки СРСР В. Андшарідзе. 23.00 — Новини.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.40 — Історія. 4 кл. В. І. Ленин і партія. 9.00 — Англійська мова. 9.30 — Тут панують мелодії і спорт. Науково-популярний телефільм. 10.05 — Учням СПТУ. О Твардовській. «За дядю даш». 10.35 — Географія. 5 кл. 11.05 — Російське мистецтво XVIII ст. Скульптура. 11.35 — Телефільм «Життя без кіно». 4 і 5 серії. 14.00 — Новини. 18.00 — Новини. 18.15 — Клуб мандрівників. 19.15 — Бокс. Міжнародний турнір Північ. У перерві — 20.00 — Вечірній виступ. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно». 5 серія. 23.05 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Фільм-концерт «Музична палітра». 9.05 — АБВГДейка. 9.35 — Концерт симфонічного оркестру Вілоруського телебачення і радіо. 10.05 — Рух без небезпек. 10.35 — Народний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселія». Народні музика і балет. 11.00 — Проблеми — пошуки — рішення. Ветерани для і турботи. 12.30 — Г. Свірідов. Малешевий триптих. 12.40 — Для всіх і для кожного. 13.10 — Документальний телефільм. 14.00 — В іграх соціалізму. 14.30 — Новини. 14.40 — Документальний телефільм. 15.05 — У світі тварин. 16.05 — До Дня проголошення незалежності Фінляндії. Програма телебачення Фінляндії. 17.05 — По золотому кільцю. 17.55 — Мультифільми. 18.35 — Чемпіонат світу з шахів. 18.40 — Минув рік. СМ'я Лоніних говорить з Американю Телеміст Москви. Нью-Йорк. 19.40 — Фільм «Соларіс». 1 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови.

21.50 — Фільм «Соларіс». 2 серія. 23.15 — Вечірній концерт. 00.20 — Новини.

ЦТ (II програма)

10.00 — Новини. 10.15 — Ритмічна гімнастика. 10.45 — Музична передача для молоді. 11.45 — «Літ у чоботях». Ладінова вистава. 12.40 — «Доброго вам здоров'я». Профілактика захворювань зубів у дітей. 13.05 — Новини. 13.20 — Концерт майстрів мистецтв і художніх колективів Дніпропетровщини. 14.10 — На п'ятих реєсубліки. Погода. 14.15 — Кіноальманах «Зірочка». 14.50 — Музичний телефільм «Мурат Калкаса». Ритми і ритми. 15.05 — Б. Олійник «Сина (астіока)». 15.55 — Художній телефільм «Борка». 17.00 — Суботні зустрічі. Проблемі забудови міст. 18.30 — Мультифільм «Грицькові ювілей». 18.40 — У нас на гастролях. Телефільм (Евразій-інформація). 18.45 — Скарби музеїв України. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Островський. Солонінов. «Одруження Бєдугіна». Вистава. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Продовження вистави «Одруження Бєдугіна». 22.30 — Актуальна камера. Вечірній випуск.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.35 — Фільм «Веселія». 9.35 — Співать сестри Чохонезідзе. 10.05 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — «Російський музей». Радянське декоративно-прикладне мистецтво. 17.45 — Виспедиція у XXI століття. 18.45 — Сьогодні у світі. 18.55 — «Людина і закон». Передача 3. «Розв'язка». 19.25 — Фільм «Проїри». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — «Відчуження». 3 історії Чистих Прудів. 22.55 — Вечірній інформаційно-музичний випуск. 00.25 — Чемпіонат світу з шахів.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.40 — Ритмічна гімнастика. 9.10 — Ринкова пошта. 9.40 — Телефільм «Життя без кіно». 5 серія. 11.00 — Світова художня культура. П. Рубенс. 11.45 — Фільм «Висікочо-польовий роман». 13.15 — Наш сад. 13.45 — Якщо хочеш бути здоровим. Фактори ризику. 14.00 — Коли співають солдати. Фестиваль солдатської пісні. 16.15 — Телефільм «Без кіно». 1 серія. 17.35 — Кіно і глядач. Обговорення художнього телефільму «Візит до Мінотавра». 18.45 — Воле поле. Кубок СРСР. Фінальний турнір. 19.15 — Здорова! 20.00 — Вечірній виступ. 20.15 — Реєстрація. 20.20 — Виступи. Чемпіонат СРСР Чоловчий. «Jazz-tribute» — ВЕФ. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Бокс. Міжнародний турнір. Північ півд. 23.20 — Новини.

ЦТ (I програма)

7.00 — «90 хвилин». 8.30 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тирискі «Спрингс». 9.30 — Будівництво. 10.00 — Стану Радянському Союзу. 11.00 — Ринкова пошта. 11.30 — Хвилинні поезії. 12.20 — Музичний клас. 13.00 — Сільська година. 14.00 — Здорова! 14.45 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселія». «Романтика». 15.20 — Телеміст «Москва і Хельсінкі». 16.50 — Новини. 16.55 — Чемпіонат світу з шахів. 17.15 — «Рони, покойниці, пісні». Музична програма. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Фільм «Синій птах». 20.25 — Концерт виступу. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Про життя і творчість народної артистки СРСР В. Андшарідзе. 23.00 — Новини.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Документальний телефільм. 8.35, 9.40 — Історія. 4 кл. В. І. Ленин і партія. 9.00 — Англійська мова. 9.30 — Тут панують мелодії і спорт. Науково-популярний телефільм. 10.05 — Учням СПТУ. О Твардовській. «За дядю даш». 10.35 — Географія. 5 кл. 11.05 — Російське мистецтво XVIII ст. Скульптура. 11.35 — Телефільм «Життя без кіно». 4 і 5 серії. 14.00 — Новини. 18.00 — Новини. 18.15 — Клуб мандрівників. 19.15 — Бокс. Міжнародний турнір Північ. У перерві — 20.00 — Вечірній виступ. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Телефільм «Життя без кіно». 5 серія. 23.05 — Новини.

«Молодий комунар» — орган Кировоградського обласного комітету ЛКСМ України.

НАША АДРЕСА: 316050. МПС, м. Кировоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; заступника редактора — 2-53-22; відповідального секретаря — 2-55-65; відділ: комуністичного виховання — 4-66-79, 4-64-21; комсомольського життя та економії — 2-53-94; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолaboratorії — 4-64-21; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Газета виходить в півторці, четвер суботу. Друкарня імені М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кировоградського обласного Компарті України м. Кировоград, вул. Гліни, 2.